

Uiergezondheid in Vlaanderen

Pieter Passchyn is in april 2016 gepromoveerd aan de faculteit diergeneeskunde van de Universiteit van Gent. De titel van zijn doctoraatsverdediging luidt 'Management van uiergezondheid en melkkwaliteit: Uitdagingen en opportuniteiten onder Vlaamse omstandigheden'. Doel van de onderzoeken is enkele nieuwe aan uiergezondheid en melkkwaliteit gerelateerde uitdagingen te bestuderen en melkveehouders en dierenartsen handvatten aanreiken om te leren hoe hiermee om te gaan.

TEKST MARIA MORSELT | FOTO SHUTTERSTOCK

In Vlaanderen is de melkproductie tussen 2010 en 2014 met bijna 25 procent gestegen, sinds 2002 is de productie zelfs verdubbeld. In diezelfde periode is het aantal melkveebedrijven bijna gehalveerd. In 2015 zijn er in Vlaanderen 4826 melkveebedrijven, de melk van deze bedrijven wordt door twintig verschillende opkopers opgehaald. Vlaanderen kent een kwaliteitssysteem voor opgehaalde tankmelk. Goede kwaliteit melk wordt beloond met uitbetalen van een kwaliteitspremie. In 2009 behaalde slechts de helft van de bedrijven maandelijks deze premie. De belangrijkste reden voor het niet behalen van deze premie was een te hoog coligetal. Het coligetal is het kiemgetal van alleen de coliforme bacteriën en wordt in Nederland niet gebruikt als kwaliteitsparameter van tankmelk. Melkveeouders in Vlaanderen hebben met twee groepen

kwaliteitsparameters te maken, de wettelijke grenswaardes en de grenswaardes om in aanmerking te komen voor de premie. In tabel 1 zijn de grenswaardes voor de verschillende parameters opgenomen uit 2009 (momenteel zijn de normen strenger).

De verschillende onderzoeken
Het onderzoek van Passchyn richtte zich op de relatie tussen managementmaatregelen enerzijds en

uiergezondheid en melkkwaliteit anderzijds en op vaarzenmanagement. Daarnaast is gekeken naar de Mycoplasma-incidentie in Vlaanderen middels bacteriologisch onderzoek op 201 tankmelkmonsters. Positieve culturen werden bevestigd met PCR-techniek. Voor het eerste deel van het onderzoek is informatie verzameld middels een uitgebreide enquête gecombineerd met melkkwaliteitsparameters van 242 melkveeouders.

Parameter	Wettelijk	Kwaliteitspremie
Celgetal (geom.gem.) (4x/maand)	<400.000 cellen/mL	<350.000 cellen/mL
Kiemgetal (geom.gem.) (2x/maand)	<100.00 cfu/mL	<50.000 cfu/mL
Coligetal (geom.gem) (2x/maand)	Geen bepaling	<50 cfu/mL
Vriespunt (iedere levering)	>510-m°C	>510-m°C
Filtratietest (1x/maand)	Geen onzuiverheden	Geen onzuiverheden
Residu (iedere levering)	Afwezig	Afwezig

Tabel 1. Grenswaardes voor melkkwaliteitsparameters (2009).

Uiergezondheid in Vlaanderen

Passchyn verdeelt de geënquêteerde bedrijven op basis van uiergezondheid in vier groepen. 35 procent van de bedrijven heeft een tankmelkcelgetal onder de 250.000 gecombineerd met een lage (geschatte) klinische mastitisincidentie (<3%/maand). 22 procent heeft een hoge mastitisincidentie en een hoog tankcelgetal. Slechts 12 procent heeft een hoog celgetal met een lage mastitisincidentie en voor 30 procent geldt het omgekeerde. Het onderzoek laat geen duidelijke correlatie zien tussen celgetal en mastitisincidentie.

Bedrijfsbegeleiding door een dierenarts op regelmatige basis werd geassocieerd met een goede uiergezondheid en minder klinische mastitis. Managementmaatregelen die geassocieerd werden met een lager celgetal, waren niet dezelfde als die geassocieerd werden met klinische mastitis. Dit suggereert dat voor celgetalproblemen een andere aanpak is vereist dan voor problemen met klinische mastitis.

Mycoplasma bovis-incidentie

Omdat studies wijzen op een hogere Mycoplasma-incidentie op grotere melkveebedrijven wilde Passchyn de incidentie van Mycoplasma op Vlaamse melkveebedrijven meten. In 2009 zijn op tweehonderd Vlaamse bedrijven drie tankmelkmonsters genomen met telkens twee weken interval. Bacteriologische testen op deze monsters laten een incidentie zien van 1,5 procent: op drie bedrijven is Mycoplasma aangetoond in één van de drie tankmelkmonsters. Bevestiging van de kiem gebeurde door PCR-onderzoek. Regelmatig onderzoek van tankmelk op mycoplasma moet worden aangemoedigd om bedrijven te monitoren.

Effect van parenterale behandeling bij vaarzen

Voor de vaarzenstudie is een klein onderzoek gedaan naar de concentratie van penicilline G in het secretum en in het uierweefsel na een éénmalige intramusculaire injectie van 10 gram penethamate hydriodide bij vaarzen voor afkalven (n=6). Na 48 uur was de concentratie in het

Voor celgetalproblemen is een andere aanpak vereist dan voor mastitis.

secretum nog boven de MIC90-waarde voor pathogene mastitiskiemen. Een parenterale behandeling is dus een goed alternatief voor de lokale therapie, zonder de nadelen van een risico op tepelkanaalcontaminatie en risico op trauma bij de toediener.

Risicofactoren voor de verschillende pathogenen

Het doel van het tweede deel van de vaarzenstudie was het toetsen van de hypothese dat verschillende risicofactoren belangrijk zijn voor verschillende groepen pathogenen bij zowel systemische prepartum behandelde vaarzen (n=76) als bij hun niet behandelde controlegroep (n=73). De vaarzen werden drie opeenvolgende dagen parenteraal behandeld met penethamate hydriodide. De eerste drie dagen na het afkalven werden een aantal mogelijke risicofactoren gemeten op koppel-, koe- en kwartierniveau. Risicofactoren waren verschillend voor de behandelde en de controlegroep. Het lijkt erop dat behandeling niet alleen de kans op infectie vermindert maar ook invloed heeft op de factoren die verband houden met de infectie. Slechts een klein deel van de infecties kon worden verklaard door de in dit onderzoek meegenomen factoren. Op lange termijn zijn geen positieve effecten waargenomen op de uiergezondheid van de behandelde vaarzen.

Communicatie en administratie

Passchyn concludeerde dat effectieve communicatie belangrijk is gezien de verschillende uitdagingen in de sector op maatschappelijk, economisch vlak en gezien de doelstellingen van de veehouders. Hij benadrukt het belang van de implementatie van de administratie van (sub)klinische mastitisgevallen en melkmonsteronderzoek. Dit biedt mogelijkheden voor bijvoorbeeld gerichte bedrijfsbehandelplannen, afvoerstrategie, reguliere bedrijfsbezoeken en uiergezondheidsmonitoring.

UGP

Het Uiergezondheidspanel (UGP) is een deskundig en onafhankelijk discussieplatform op het gebied van uiergezondheid bij melkvee. De panelleden zijn deskundigen werkzaam in diverse sectoren. Boehringer Ingelheim BV faciliteert de organisatie en de verslaglegging van de bijeenkomsten. Deze en eerdere verslagen van bijeenkomsten van het UGP kunt u terugvinden op de website Beste Linda van Wuijckhuise, onder de tab Uiergezondheidspanel. Hier vindt u ook informatie over het panel en de deelnemers.